

György ajánlása. Az iskolai diákönkormányzat-segítő alapítványok létrehozásához készítettek jól áttekinthető, a helyi viszonyokra könnyen adaptálható „mankót”. Olyan magyarázatokkal és tanácsokkal ellátott, szinte szó szerint átvehető okiratmintáról van szó, melyből kiválaszthatók, illetve amelybe értelemszerűen beírhatók a helyi viszonyoknak legmegfelelőbb szövegrészek. Az ennek alapján elkészülő alapítványok létrehozását és működésének elindítását térítésmentes tanácsadással segítik (a könyvben jelzett címen).

A helyzetet a szerzők meggyőződése szerint a holnap iskolájában abban fog különbözni a maitól, hogy az iskola másra át nem ruházható felelőssége lesz: a gyermek figyelmét felhívni a jogaira, kidolgozni, felkínálni a gyermeki jogok érvényesítéséhez szükséges intézményeket és eljárásmodokat, megállapítani az e jogok sérelme esetén kijáró szankciókat és érvényt szerezni azoknak. Várható változás a kooperatív iskola irányába történő elmozdulás, ahol a három együttműködő főszereplő együttélésére vonatkozó döntések csak közösen hozhatók meg, és semmi sem történhet megfelelőbbézetlenül. A diákok élhetik, alakíthatják, csinálhatják az iskolát. Ennek eszköze a hétköznapi életben az együttműködési zavarok, a jogokon esett csorbák magától értetődő, garanciák-

kal védett és eljárási szabályokkal korrek mederben zajló orvoslása.

Mindez nem pusztán álom! Már léteznek ilyen szembenálló működő iskolák. Máságuk abban áll, ahogyan az iskolapolgárok az intézményt működtetik. A tevékenységük referencia, a módszereik eltanulhatók.

A szerzők lehetőséget adtak a könyv lapjain történő bemutatkozásra minden Magyarországon hivatalosan működő ifjúsági szervezetnek, mely feltételezhetően akar és képes segíteni a diákönkormányzatok jog- és érdekvédelmi tevékenységében.

Mindkét könyv figyelemre méltó írás a demokratizmus iskolai körülmények között történő kiépítéséről, mivel nem áll rendelkezésre a diákönkormányzati munkának tankönyvből, előadásokon megtanítható elmélete. Alapvető céljuk a diákmozgalom iránt érdeklődők informálása. Mondanivalójuk elsősorban az iskolai élet megújításához kapcsolódik. Módszereikben a pedagógusi kreativitásra építenek. Önmagukat a gyakorlatban már igazolt alternatív technikákat kínálnak tanulmányozásra, elemzésre, hasznosításra. A megismerésük kezdő és gyakorló pedagógusoknak, diákoknak egyaránt tanulságos lehet. Segíthet, ötleteket adhat, ösztönöz lehet a helyi problémák megoldási módjainak megtalálásában. (Beszerezhetők az Iskolapolgár Alapítványnál: Bp. 1121 Csiga u. 1.)

Diákönkormányzatok. Szerk. Papp György. Kiadja az Iskolapolgár Alapítvány. Bp., 1993. 300 o.

GÁCSI ERZSÉBET

Ezer angyal és egy minisztérium...

Miközben a bennfentes fővárosi közönség már siratta, a fővárosi színház igazgatók pályázatai közti perpatvarok mögött tudni vélték a Bábszínház felszámolási törekvését, ezenközben az Andrassy úton új bemutatóra gyü-

lekeztek a bábjáték magyarországi szerelmesei. Családi ünnepség is volt ez a bemutató, ha igen nagy családé is: a magyar bábjátékos-mozgalom közel ötvenéves legújabb kori történetének nemzedékei találkoztak a nézőtérén, a

nagy öregek, a soha meg nem öregedő nagy öregek, a fiókszínházakat teremtő, kudarcokat sikerrel váltogató közölgeneráció s a helyét kereső új generáció (Van-e ilyen? Van-e hol helyüket keressék?) adott találkát a Budapest Bábszínházban.

A színpad neves szerzőnek, a *Végtelen történet* világhírű írójának, *Michael Ende*-nek nevét hirdette, bábszínházi világpremiér ráadásul. A mű címe: Ármányos punci-pancs.

A meseszál alapján akár hagyományos mese is lehetne. Az esendő, gyenge állatkák legyőzik gyengeségüket, hogy a Gonosztól megvédjék bolygónk élővilágát. A jószándék elnyeri jutalmát: a legfelső Jó megjutalmazza a kicsinyeket, s minden jóra fordul. Az élővilág megmarad, de a hősök is kicserélik porhüvelyüket, a tépett Varjú megifjodik, az öreg Kandur fehér szőrrel, érces tenorral születik újjá. S ünneplés ide, ünneplés oda, hiányérzet marad bennünk a nézőtérben.

Eközben merőben új szereplőt láthatott a közönség a Budapest Bábszínház elegáns díszletei között, azaz *fellett*. Hosszú évek óta először jelent meg láthatólag minden idézőjel, irodalmi utalás, mitológiai magyarázat nélküli a Csodatévő Szent magyar bábszínpadon. Szent Szilveszterről van szó. Ő tölti be a „deus ex machina” dramaturgiai funkcióját, ő jelenik meg az éjszakai viharban, ő hallgatja meg a hozzá alázattal folyamodókat, ő fordítja meg a vesztesre álló ügyet.

A Gonoszt pedig nevezék bármilyen cifra, irodalmiaskodó módon beszélő névvel Lidérczy Belzebub doktornak, labormágusnak, nővérét, Tyranja Vámpirt, pénzboszorkának, nyilvánvalóan abból az alsó világból származnak, melyet a keresztény mitológia Pokolnak nevez.

Michael Ende: Ármányos punci-pancs. Zenés varázsjáték két részben. Fordította: Lázár Magda. Dramaturg: Duró Győző. Versek: Váradai Szabolcs. Zene: Petrovics Emil. Tervező: Balla Margit. Rendező: Horváth Zoltán. Budapest Bábszínház, 1993.

Keresztény mitológia?

De hiszen nem az! Gyerekszobamitológia elevenedett meg. Ahogyan az elmúlt századvég és századelő diktikus, polgári-biedermeier gyerekszoba-irodalma neveletlen gyermekek számára megrajzolta anyalkákból, szent bácsikból és gonosz ördögökből ezt a világot. *Ende* meséiben ez a lehetőség mindig adva volt, valljuk meg őszintén, kissé mítoszromboló módon. S tőle alapjában véve idegen az a kissé távolító irónia is, mellyel mondjuk *Walt Disney* veszi körül emberhártató-embersegítő apró állatkáit.

A tervező *Balla Margit* festményein is ott lebeg valamilyen kettős értékelés, nosztalgia és eltávolodás egyszerre – ezért aratnak sikert képei. Gyerekijesztgető polgári sátán és gyermekmentő szép szál szent. Ezer angyal és mennyország... – sóhajtanak fel az állatvédő hősök, amikor sikerül a mentőakció.

Recenzióink címében a mennyország helyett a minisztérium szerepel. Az előadás szponzora. Hiszen az Ármányos punci-pancs nem csupán arról nevezetes, hogy a polgári gyerekszoba hajdanvolt vilásképe elevenedett meg. Hiszen ez egy állatbarát mesedráma! Már-már tendencdráma, mondhatni – ha nem volna stílustalan a szó – „agitka”. Környezetvédelmi agitka. Ezért kapta a támogatást a Környezetvédelmi Minisztériumtól. Hiszen az ököpolitikai célokat, feladatokat teljesítette.

Mégiscsak az lesz a jó világ, ha egy bábszínházat a kulturális minisztérium szponzorál? Akkor több mód lesz az előadás *esztétikai* problematikájának áttekintésére? Igazán azt kívántam magunknak s a Bábszínháznak az új évadra.